

MAGYARORSZÁG NÉPMOZGALMA 1942-BEN

MAGYARORSZÁG népmozgalma a *Statisztikai Negyedévi Közlemények* 1942. évi 4. füzetében közreadott előzetes eredmények szerint, a megelőző évhez viszonyítva, kedvezőtlenebbül alakult a halálozási szám növekedése következtében. Az élveszületések száma ugyan emelkedett, de az itt megállapítható 2.5 százalékos gyarapodás nem ellensúlyozza a 10.1 százalékkal nagyobb halálozási arány kedvezőtlen hatását.

A mellékelt táblázat a vármegyéket természetes szaporulati arányszámuk sorrendjében közli. Ha ezt a sorrendet és ezeket az arányszámokat összevetjük az 1941. évvel (Hitel VII. 1942. 2. szám), emelkedést látunk Bács-Bodrog (83.9), Zala (40.8), Somogy (28.0), Baranya (15.8), Bars és Hont (15.0), Tolna (9.5), Esztergom (8.5), Csongrád (7.1), Udvarhely (6.7), Fejér (4.8), Győr, Moson és Pozsony (2.9) és Vas vármegyénél (2.1 százalék), ennek következtében az 1941. évi sorrendben a 38. helyen álló Bács-Bodrog a 25-re, a 32. helyen álló Zala a 16-ra, a 12. helyen álló Udvarhely a 2-ra, a 23. helyenálló Győr, Moson és Pozsony a 15-re, a 28. helyen álló Esztergom a 21-re, a 26. helyen álló Fejér a 19-re, a 37. helyen álló Bars és Hont a 34-re és a 33. helyen álló Vas vármegye a 32. helyre lépett elő. Somogy, Baranya és Tolna vármegyének az 1941. évihez képest szebb természetes szaporulata azonban nem volt annyira jelentős, hogy e vármegyék helye a sorrendben változott volna, Csongrád vármegye pedig, amelynek természetes szaporulata szintén szebb az 1941. évinél, sorrendben eggyel hátrább került.

A többi vármegye természetes szaporulata kisebb, mint a megelőző évben. Legszembetűnőbb Szolnok-Doboka vármegyénél, ahol az 1942. évi arányszám az előző évinek alig fele (volt 11.8 ezrelék, most 5.8 ezrelék). Szinte ilyen arányú a csökkenés Máramaros vármegyénél, ahol 12.0 ezrelékről 6.4 ezrelékre, tehát 46.7 százalékkal csappant a természetes szaporulat. Nagyobb romlás elsősorban a keletmagyarországi és erdélyi vármegyékben észlelhető, különösképpen feltűnő, hogy az arányszám Bereg vármegyében 44.8 százalékkal, Kolozs vármegyében 43.3 százalékkal, Szilágy vármegyében 36.8 százalékkal, Ugocsa vármegyében 35.9 százalékkal, Marostorda vármegyében 34.5 százalékkal, Beszterce-Naszód vármegyében 33.7 százalékkal, Szabolcs vármegyében 31.2 százalékkal csökkent a szaporulat az 1941. évi arányszámokhoz képest. Ennek következtében az 1941. évi sorrendben a 2. helyen álló Máramaros a 20-ra, a 3. helyen álló Szolnok-Doboka a 24-re, a 4. helyen álló Ugocsa a 10-re, az 5. helyen álló Szabolcs a 7-re, a 6. helyen álló Marostorda a 12-re, a 10. helyen álló Beszterce-Naszód a 18-ra, a 13. helyen álló Kolozs a 28-ra, a 24. helyen álló Bereg a 37-re, a 25. helyen álló Bihar a 27-re, a 27. helyen álló Békés a 30-ra, a 30. helyen álló Csanád,

Törvényhatóság	1000 lélekre esett (az évközépi népességre számítva)					100 élve-
	házasság- kötés	élve- születés	halálo- zás	szaporo- dás	gümö- kórban elhalt	szülőltre esett 1 éven aluli elhalt
1. Csík	7.0	26.4	16.3	10.1	1.30	17.6
2. Udvarhely	5.6	25.6	16.0	9.6	1.14	14.3
3. Háromszék	6.7	24.4	15.2	9.2	0.94	12.3
4. Hajdu	7.4	24.0	15.1	8.9	1.64	15.5
5. Komárom	7.0	22.1	13.3	8.8	1.13	13.0
6. Borsód	7.7	22.0	13.6	8.4	1.50	13.5
7. Szabolcs	7.0	23.3	15.6	7.7	1.45	16.9
8. Nyitra és Pozsony	6.6	21.7	14.0	7.7	1.54	15.3
9. Szatmár	5.8	24.4	17.0	7.4	1.82	19.0
10. Ugocsa	5.2	26.0	18.7	7.3	2.22	19.3
11. Abaúj-Torna	6.0	20.8	13.5	7.3	1.21	15.2
12. Maros-Torda	6.0	25.1	17.9	7.2	1.47	18.7
13. Nógrád	8.0	21.1	14.0	7.1	1.45	13.6
14. Jász-Nagykún-Szolnok	6.7	20.6	13.6	7.0	1.18	12.4
15. Győr, Moson és Pozsony	6.9	19.9	12.9	7.0	1.27	11.8
16. Zala	6.5	21.5	14.6	6.9	1.35	14.4
17. Szilágy	5.2	24.3	17.6	6.7	2.13	18.3
18. Beszterce-Naszód	4.7	25.8	19.3	6.5	1.19	19.8
19. Fejér	6.2	19.2	12.7	6.5	1.02	13.1
20. Máramaros	5.7	26.6	20.2	6.4	1.72	20.2
21. Esztergom	7.2	19.5	13.2	6.3	1.34	11.5
22. Veszprém	6.2	20.0	13.8	6.2	1.06	13.3
23. Ung	7.3	17.7	11.5	6.2	0.57	13.8
24. Szolnok-Doboka	4.7	24.5	18.7	5.8	2.23	20.7
25. Bács-Bodrog	6.3	20.4	14.7	5.7	1.43	14.6
26. Zemplén	6.5	19.7	14.0	5.7	1.47	14.2
27. Bihar	6.7	21.5	16.3	5.2	1.82	20.0
28. Kolozs	5.4	22.4	17.3	5.1	1.69	19.2
29. Sopron	5.8	18.9	13.8	5.1	1.39	13.2
30. Békés	7.3	19.6	14.6	5.0	1.85	11.7
31. Heves	8.1	19.2	14.3	4.9	1.57	14.0
32. Vas	6.8	20.2	15.4	4.8	1.87	12.7
33. Csanád, Arad és Torontál	6.9	17.0	12.3	4.7	1.31	12.0
34. Bars és Hont	6.6	17.2	12.6	4.6	1.14	11.6
35. Csongrád	7.6	17.6	13.1	4.5	1.47	11.9
36. Pest-Pilis-Solt-Kiskún	8.2	16.8	12.7	4.1	1.57	14.7
37. Bereg	6.3	21.2	17.5	3.7	1.84	19.1
38. Gömör és Kishont	6.6	18.2	14.5	3.7	1.27	14.1
39. Somogy	6.0	17.6	14.4	3.2	1.03	14.1
40. Tolna	6.0	16.7	14.4	2.3	1.31	11.3
41. Baranya	5.3	16.4	14.2	2.2	1.00	10.4
Összesen	6.7	20.6	14.8	5.8	1.43	15.2
Kárpátalja	4.3	23.1	15.6	7.5	1.38	19.0
Tj. városok	9.4	20.9	17.4	3.5	2.08	13.5
<i>Főösszeg</i>	<i>7.1</i>	<i>20.8</i>	<i>15.3</i>	<i>5.5</i>	<i>1.58</i>	<i>15.1</i>

Arad és Torontál a 33-ra, a 36. helyen álló Gömör és Kishont a 38. helyre csúszik le, de előnytelen helyzetváltoztatás állapítható meg Zemplén vármegyénél is, amely a 18. helyről a 26-ra kerül s egy-egy fokkal alább sorolódnak Ung, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Veszprém vármegyék is.

Feltűnő és egyben örvendetes a három székely vármegyének az élen való felzárkózása. Csík vármegye természetes szaporulatának csökkent arányszámával is megőrizte előző évi elsőségét, Udvarhely a 12. helyről a 2-nak, Háromszék pedig a 7. helyről 3-nak sorakozott fel. Nem véletlen az, hogy a három székely vármegye első helyen áll, mert az előző évi sorrendben is az első helyeken voltak s mert születési arányszámuk magasan fölötte áll a születési arányszám országos átlagának,

A születési arányszám nagysága szerint megállapított sorrendben első helyen a keletmagyarországi és erdélyi vármegyék állanak: Máramaros 26.6, Csík 26.4, Ugocsa 26.0, Beszterce-Naszód 25.8, Udvarhely 25.6, Marostorda 25.1, Szolnok-Doboka 24.5, Háromszék 24.4, Szatmár 24.4, Szilágy 24.3, Hajdu 24.0, Szabolcs 23.3, Kolozs 22.4, majd Komárom, Borsod, Nyitra és Pozsony, valamint Zala vármegye közbeiktatása után Bihar 21.5 és Bereg 21.2 ezrelékkel.

A halálozási arányszám azonban éppen a fenti vármegyékben a legnagyobb (Máramaros 20.2, Beszterce-Naszód 19.3, Ugocsa 18.7, Szolnok-Doboka 18.7, Marostorda 17.9, Szilágy 17.6, Bereg 17.5, Kolozs 17.3, Szatmár 17.0, Csík 16.3, Bihar 16.3, Udvarhely 16.0, Szabolcs 15.6, Háromszék 15.2, Hajdu 15.1 ezrelék) s ugyanezekben a vármegyékben a legaggasztóbb a csecsemőhalálozás magas száma (Szolnok-Doboka vármegyében 36, Máramaros vármegyében 33, Bihar vármegyében 32, Beszterce-Naszód vármegyében 30, Ugocsa vármegyében 27, Kolozs vármegyében 26, Bereg vármegyében 28, Szatmár vármegyében 25, Marostorda vármegyében 23, Szilágy vármegyében 20, Csík vármegyében 16, Szabolcs vármegyében 11, Hajdu vármegyében 2 százalékkal haladja meg az országos átlagot).

Országos viszonylatban a halálozási szám növekedése a 7 éven felüliek korcsoportjában is észlelhető. Ez a jelenség, akárcsak a gümőkórban elhalálozottak számának növekedése, talán a háborúban való részvételünk hatásaként jelentkezik.

Népesedéspolitikánknak tehát most kifejezettebben, mint bármikor, mindent latba kell vetnie annak érdekében, hogy a háborús veszteséget a *születési arány fokozottabb növelésével*, valamint a *csecsemőhalálozás és a fertőző társadalmi betegségek néppusztító erejének csökkentésével* ellensúlyozza.

BARÁT JENŐ